

Mihály Hoppál

Ungari Teaduste Akadeemia Etnoloogia Instituudi direktor, Euroopa Folkloori Instituudi direktor.

Sündinud 31. oktoobril 1942 Kassas (Ungari).

Õppinud Sárospataki kõrgkoolis aastail 1956–1960 ja Debreceni Ülikoolis 1961–1966.

Diplom etnograafia ning Ungari kirjanduse ja lingvistika alal 1966.
Ph. D 1972, teaduste kandidaat 1990, D. Sc 2007.

Töö

Ungari Teaduste Akadeemia Etnoloogia Instituut

1967–1971 – teadur

1972–1975 – teadussekretär

1976–2002 – vanemteadur

2000–2003 – võrdleva mütoloogia osakonna juhataja

2003– – direktor

Euroopa Folkloori Instituut

1997 – direktor

Mihály Hoppál välitöödel. Foto erakogust.

Autasud

Janko János díj (noorte antropoloogide eriauhind) 1972

Helsingi ülikooli medal 1983

Simonyi uurimisauhind 2003

Pitré auhind 2003

Raamatud

- 1970** *Egy falukommunikációs rendszere* [Küla kommunikatsioonisüsteem]. Budapest: Magyar Rádió és Televízió tömegkommunikációs Kutatóközpont. 120 lk.
- 1992** *Studies on Shamanism*. Siikala, A.-L. & Hoppál, M. Ethnologia Uralica. Helsinki & Budapest: Finnish Anthropological Society & Akadémiai Kiadó, 230 lk (teine trükk 1998).
- 1992** *Etnoszemiotika* [Etnosemiotika]. Debrecen: KLTE Néprajzi Tanszék. 199 lk.
- 1994** *Sámánok – Lelkek és jelképek* [Šamaanid: hinged ja sümbolid]. Budapest: Helikon. 189 lk.
- 1994** *Schamanen und Schamanismus*. Augsburg: Pattloch Verlag. 189 lk.
- 1998** *Folklór és közösség* [Folkloor ja kogukond – valitud kirjatoid folkloorist]. Budapest: Széphalom Könyvműhely. 192 lk.
- 1998** *Zusetsu shamanizsumu no sekai* [Šamaanid ja šamanism]. Tokyo: Seidosha. 242 lk.
- 2000** *Studies on Mythology and Uralic Shamanism*. Budapest: Akadémiai Kiadó. (Ethnologia Uralica 4.) 185 lk.
- 2000** *Shaman Traditions in Transition*. Budapest: International Society for Shamanistic Research. 110 lk.
- 2001** *Tushuo samanijao shije* [Šamaanid ja šamanism, tõlkinud Bai Shen]. Hailar: Neimonggu zizhiqu ewenkezu yanijuhui, 291 lk.
- 2002** *Das Buch der Schamanen: Europa und Asien*. München: Ullstein. 160 lk.
- 2002** *Teatro Cosmico: simboli e miti degli sciamani siberiani*. Milano: Contemporanca & Budapest: ISSR. 115 lk.
- 2003** *Ethnosemiotic © Hungary*. Voigt, Vilmos & Hoppál, Mihály. Budapest: European Folklore Institute. 138 lk.
- 2003** *Šamaanien maailma*. Jyväskylä: Atena. 160 lk.
- 2003** *Šamaanid Aasias ja Euroopas*. Tallinn: Varrak. 160 lk.
- 2004** *Folklór és hagyomány* [Folkloor ja traditsioon – valitud esseid]. Budapest: Gondolat Kiadó & Európai Folklór Intézet. 193 lk.
- 2005** *Sámánok Euráziában* [Šamaanid Euraasias]. Budapest: Akadémiai Kiadó. 304 lk.
- 2006** *Hiedelem és hagyomány* [Uskumus ja traditsioon]. Budapest: L'Harmattan. 224 lk.

Toimetatud raamatud

- 1978** *Shamanism in Siberia*. Kaastoimetaja V. Diószegi (†). Budapest: Akadémiai Kiadó, 532 lk. (Korea k tõlk Choi Kil-sung. Seoul, 1988.)
- 1979** *Myth and History: A Symposium*. Budapest: MTA Néprajzi Kutatóintézet.
- 1984** *Shamanism in Eurasia*. Göttingen: Herodot 1–2, 475 lk.
- 1989** *Shamanism: Past and Present*. Kaastoimetajad M. Hoppál & Otto von Sadovsky. Budapest & Los Angeles: MTA Ethnographic Institute. ISTOR Books 1–2, 410 lk.
- 1989** *Uralic Mythology and Folklore*. M. Hoppál & J. Pentikäinen. Budapest & Helsinki. Ethnologica Uralica 1, 365 lk.
- 1992** *On Tradition. Special issue of World Futures the Journal of General Evolution*. Külalistoimetaja M. Hoppál. 34, nr 3–4. Gordon and Breach Science Publ.
- 1992** *Northern Religions and Shamanism*. Kaastoimetaja Juha Pentikäinen. Budapest & Helsinki: Akadémiai Kiadó & Finnish Literature Society. Ethnologica Uralica 3, 214 lk.
- 1993** *Shamans and Cultures*. Kaastoimetajad Keith Horward & Otto von Sadovszky & Taegon Kim. Budapest & Los Angeles: Akadémiai Kiadó. ISTOR Books 5, 302 lk.
- 1993** *Shamanism and Performing Arts. Papers and Abstracts for the 2nd Conference of the International Society for Shamanistic Research. July 11–17, 1993. Budapest*. Kaastoimetaja P. Páricsy. Budapest: Ethnographic Institute Hungarian Academy of Sciences, 190 lk.
- 1995** *Vogul Folklore*. Kogunud B. Munkácsi. Otto von Sadovszky & M. Hoppál (valik ja toimetamine). Los Angeles & Budapest: Akadémiai Kiadó. ISTOR Books 4, 215 lk.
- 1995** *Shamanism in Performing Arts*. T. Kim & M. Hoppál & Otto von Sadovszky (toim). Budapest: Akadémiai Kiadó. Bibliotheca Shamanistica 1, 291 lk.
- 1996** *Folk Beliefs and Shamanistic Traditions in Siberia: Selected reprints*. V. Diószegi (†) & M. Hoppál (toim). Budapest: Akadémiai Kiadó. Bibliotheca Shamanistica 3, 148 lk.
- 1996** *Shamanism in Siberia (Selected reprints)*. V. Diószegi (†) & M. Hoppál (toim). Budapest: Akadémiai Kiadó. Bibliotheca Shamanistica 2, 187 lk.

- 1997** *Shamanic Songs and Myths of Tuva*. M. B. Kenin-Lopsan. (Valinud ja toimetanud M. Hoppál, kaastoimetaja Chr. Buckbee) Budapest & Los Angeles: Akadémiai Kiadó. ISTOR Books 7, 146 lk.
- 1998** *Shamanism. Selected Writings of Vilmos Diószegi*. Toimetaja M. Hoppál. Budapest: Akadémiai Kiadó. Bibliotheca Shamanistica 6, 311 lk.
- 1999** Энциклопедия уральских мифологий I. Сийкала, А.-Л. & Напольских, В. В. & Хоппал, М. (toim). Мифология Коми. Новосибирск: Изд. Института археологии и этнологии СО РАН. 479 lk.
- 2000** Энциклопедия уральских мифологий III. Сийкала, А.-Л. & Напольских, В. В. & Хоппал, М. (toim). Мифология ханти. Новосибирск: Изд. Инст. археологии и этнологии СО РАН. 304 lk.
- 2001** *Ethnology in Hungary: Institutional Background*. M. Hoppál & E. Csonka-Takács (toim). Budapest: European Folklore Institute, 96 lk.
- 2002** *Eros in Folkore*. M. Hoppál & E. Csonka-Takács (toim). Budapest: Akadémiai Kiadó & European Folklore Institute. Bibliotheca Traditionis Europaeae 3, 253 lk.
- 2003** *Rediscovery of Shamanic Heritage*. M. Hoppál & G. Kosa. Budapest Akadémiai Kiadó. Bibliotheca Shamanistica 11, 360 lk.
- 2003** *Komi Mythology*. N. D. Konakov, V. V. Napolskih & A.-L. Siikala & M. Hoppál (toim). Budapest: Akadémiai Kiadó & Helsinki: Finnish Literature Society. Encyclopaedia of Uralic Mythologies 1, 436 lk.
- 2005** *Shaman*. For Åke Hultrantz, Honorary Editor-in-Chief of the journal of the International Society for Shamanistic Research on the Occasion of His Eighty-Fifth Birthday. M. Hoppál & Á. Molnár (toim). Part One. Budapest: Molnár and Kelemen Oriental Publishers, 192 lk.
- 2006** *Khanty Mythology*. VI. M. Kulemzin, Vladimir Napolskikh & Anna-Leena Siikala & Mihály Hoppál (toim). Budapest: Akadémiai Kiadó & Helsinki: Finnish Literature Society. Encyclopaedia of Uralic Mythologies 2, 241 lk.
- 2007** *Mansi Mythology*. A. V. Baulo, V. Napolskikh & A.-L. Siikala & M. Hoppál (toim). Budapest: Akadémiai Kiadó & Helsinki: Finnisch Literature Society. Encyclopaedia of Uralic Mythologies 3, 221 lk.

Toimetatud raamatud ungari keeles

- 1971** *Strukturális folklorisztika* [Strukturalism folklooris]. Valinud ja toimetanud M. Hoppál & V. Voigt, vol 1–2. Budapest & Szolnok: MTA Néprajzi Kutatócsoport Damjanich János Múzeum. 183 ja 197 lk.
- 1973** *Szöveg – modell – típus* [Tekst – mudel – tüüp]. Juri Lotmani esseed. M. Hoppál (valik, toimetamine, järelsõna). Budapest: Gondolat, 408 lk.
- 1974** *A mozgókép szemiotikája* [Filmi semiootika]. Mihály Hoppál & András Szekfű (toim ja eessõna). Budapest: Masscommunication Institute.
- 1974** *Emlékül hagyom...* [Ungari talupoegade autobiograafiad]. M. Hoppál & I. Küllös & J. Manga. Budapest: Gondolat, 401 lk.
- 1975** Berényi Andrásné: *Nagy Rozália a nevem*. Ungari talunaise autobiograafia. Valinud ja toimetanud M. Hoppál. Budapest: Gondolat, 438 lk.
- 1977** *Jel – Kommunikáció – Kultúra*. Nõukogude massikommunikatsioon ja semiootika. Valinud ja toimetanud M. Hoppál & Á. Vándor. Budapest: Masscommunication Institute, 363 lk.
- 1978** *Mitos és történelem* [Müüt ja ajalugu]. M. Hoppál & M. Istvánovits (toim). Budapest: Ethnographic Institute, 401 lk.
- 1978** *Hiedelemrendszer és társadalmi tudat* [Uskumussüsteem ja ühiskondlik mõtteviis]. M. Hoppál & T. Frank (toim). Budapest: Masscommunication Institute. Vol 1, 341 lk; vol 2, 301 lk.
- 1978** *Etno-art és (nép)művészet szemiotika*. Valitud esseed rahvakunstist ja kunstisemiootikast. M. Hoppál (valik, toimetamine, sissejuhatus). Budapest: Institute for Culture, 101 lk.
- 1978** *A Tejút fiai*. Valitud tekstid soome-ugri mütolooxiast. M. Hoppál (valik, toimetamine, sissejuhatus). Budapest: Európa, 470 lk.
- 1981** *Folklór tanulmányok* [Rahvaluuleuurimusi]. M. Hoppál (toim). Budapest: MTA Néprajzi Kutatócsoport. = Ethnographic Institute, Hungarian Academy of Sciences.
- 1982** *Halottkultusz* [Surnukultus]. M. Hoppál & L. Novák (toim). Budapest: MTA Néprajzi Kutatócsoport = Ethnographic Institute, Hungarian Academy of Sciences.

- 1983** *Jelképek – Kommunikáció – Társadalmi gyakorlat*. Sümboolne kommunikatsioon ja ühiskondlikud tavad. Valitud tekstid sümboolistlikust antropoloogiast. M. Hoppál & P. Niedermüller (toim). Budapest: Masscommunication Institute.
- 1983** *Szibériai sziklarajzok* [Siberi kaljutaie]. A. P. Okladnikov & A. I. Martinov. M. Hoppál (toimetamine ja sissejuhatus). Budapest: Corvina.
- 1984** *Nyelv – mítosz – kultúra* [Keel – müüt – kultuur]. V. V. Ivanovi esseed. M. Hoppál (valik, toimetamine ja järelsõna). Budapest: Gondolat, 432 lk.
- 1985** *Életmód: modellek és minták* [Elutee: mudelid ja skeemid. Sümposiooni toimetised]. M. Hoppál & T. Szecskő. Budapest: Masscommunication Institute. 390 lk.
- 1986** *Mítosz és eposz*. G. Dumezili esseed. M. Hoppál (toimetamine, epiloo ja bibliograafia). Budapest: Gondolat, 556 lk.
- 1987** *Magyar Mythologia* [Ungari mütoloogia]. A. Ipolyi. Faksiimileväljaanne 1854. aasta trüki põhjal koos M. Hoppáli märkuste ja sissejuhatusega. Budapest: Európa. Kaasaanne 247 lk.
- 1987** *Értékek és változások*. (Väärtushinnangud ja nende muutused Ungari ühiskonnas. Sümposiooni toimetised.) M. Hoppál & T. Szecskő (toim). Budapest: Masscommunication Institute. Vol 1, 277 lk; vol 2, 277 lk.
- 1987** *A szerelem kertjében – Erotikus jelképek a művészetben* [Armastuse aias – erootilised sümboolid kunstis]. M. Hoppál & E. Szepes (toim). Budapest: Szépirodalmi Kiadó, 301 lk.
- 1987** *Erós a folklórban – Erotikus jelképek a néphagyományban* [Eros rahvaluules – erootilised sümboolid rahvakultuuris]. M. Hoppál & E. Szepes (toim). Budapest: Szépirodalmi Kiadó, 305 lk.
- 1988** *Mitológiai Enciklopédia* [Mütoloogiaentsüklopeedia. Ungari täiendatud versioon]. M. Hoppál (toim). Budapest: Gondolat. Vol. 1 790 lk; vol 2, 712 lk.
- 1990** *Jelképtár*. Illustreeritud sümboolisõnaraamat. M. Hoppál & M. Jankovics & A. Nagy & Gy. Szemadám. M. Hoppál (toim). Budapest: Helikon (1994/1995/1996/1997/2000, 262 lk. (7. täiendatud väljaanne 2004) Budapest: Helikon, 350 lk.
- 1990** *Magyar Néprajz* [Ungari etnograafia]. VI. Folklore 2. M. Hoppál (toim). T. Dömötör († peatoimetaja). Budapest: Akadémiai Kiadó, 709 lk.

- 1990** *Magyar Néprajz* [Ungari etnograafia] VII. Folklore 3. M. Hoppál (toim). T. Dömötör († peatoimetaja). Budapest: Akadémiai Kiadó, 868 lk.
- 1996** *Távoli utakon* [Kaugetel radadel]. Benedek Baráthosi Balogi valitud artiklid. M. Hoppál (valik ja toimetamine). Budapest: Néprajzi Múzeum. 126 lk.
- 2001** *Elbeszélés és emlékezet. Tanulmányok Istvánovits Márton emlékezetére* [Jutustus ja mälu. Márton Istvánovitsi mälestusteos]. M. Hoppál (toim). Budapest: Európai Folklór Intézet & Osiris Kiadó, 220 lk.
- 2006** *Sámánok és kultúrák* [Šamaanid ja kultuurid]. M. Hoppál & B. Szathmáry & A. Takács. Budapest: Gondolat Kiadó.

Filmograafia

- Kölcsei betlehem* [Jõulumüsteerium]. 1967 (16') 16 mm. Etnograafia: E. Szacsuvay; kaamera: L. Vitézy. Režissöör M. Hoppál.
- Lakodalom Kisterenyén* [Pulm külas]. 1974 (54') 16 mm. Mustvalge, režissöör M. Hoppál.
- Tracing Shamans*. 1975 (45') 16 mm. Etnograafia ja käsikiri M. Hoppál; režissöör G. Rác.
- Incantation*. 1975 (27') 16 mm mustvalge. Etnograafia M. Hoppál; režissöör G. Rác.
- Pusztafalu*. (Ungari küla aastal 1939 ja 1979) 1979. I–III. (3x50') 16 mm, mustvalge. Etnograafia M. Hoppál; režissöör I. Szakály.
- The Shaman in Eurasia*. 1985–88 (34') 35 mm värviline. Etnograafiline filmiessee. M. Hoppál ja M. Jankovics. Auhinnatud Miskolcis (1989) ja Pärnus (1990).
- Pilgrimages ins Hungary*. 1986–89 (54') 16 mm mustvalge ja värviline. Režissöörid M. Hoppál ja J. Tari.
- American Hungarians. From the History of an Emmigrant Community in the USA*. 1990–91 (5x35') video (I–V). Režissöörid M. Hoppál ja L. B. Révész.
- A Kut in Seoul* [Šamanism Lõuna-Koreas]. 1992–93. (45) video. Dokumentaalfilm, autorid A. Guillemoz, G. Vargyas, K. Howard ja M. Hoppál.

- Shamanism: Past and Present*. 1994 (I–II) (35+45') video. Etnograaf ja režissöör M. Hoppál. Montaaž B. Kovács. Maaailmaesilinastus 18. oktoobril 1994 Margaret Meadi filmifestivalil New Yorgis.
- From the History of Hungarian Ethnographic Film*. 1994. I–V. 5x30'. Video. Etnograafia Mihály Hoppál; M. Hoppál ja L. B. Révész (uurimus, toimetaja ja režissöör).
- On the Land of Shamans* (Yakutia, Sakha Republik). 1994 (54') video. Režissöörid Mihály Hoppál ja L. Nádorfi.
- The pain of my people...* 1994 (17') video. Etnograafiline portree nanai šamaanitarist. M. Hoppál ja J. Pentikäinen. HOPENTI Production.
- Shamans are flying again*. Juha Pentikäineni välitöö siberi šamaanidega. 1994 (20') video. Intervjuu ja režii M. Hoppál. HOPENTI Production.
- A Shamanic Painter*. 1995 (36') video. (Jóska Soós – Belgias elav Ungari kunstnik.) Intervjuu ja režii M. Hoppál. Shaman Production.
- Shamans of Four Nations* 1996 (42') video. M. Hoppál (etnograafia ja autorlus). Shaman Production
- On Distant Ways* (20. sajandi alguses Kaug-Idas rännanud Ungari etnoloogi Baráthosi-Baloghi mälestuseks). 1996–97 (42') video. M. Hoppál (uurimine ja režii).
- Tracing Shamans*. Etnograafiline dokumentaalfilm Vilmos Diószegi mälestuseks. 1997 (45') video. M. Hoppál (uurimine ja režii).
- Healing Drums*. 1996–97 (42') video. Dokumentaalfilm šamanismi renessansist Tóvas. M. Hoppál (etnograaf ja produtsent). Shaman Production.
- Shamanism in Buryatia*. Dokumentaalfilm šamanismi renessansist. 1996–97 (38') video. M. Hoppál (etnograaf ja produtsent).
- The Great Shaman* (mongoli šamaani portree). 1996–97 (35') video. M. Hoppál (intervjuu ja režii). Shaman Production.
- Shamanic Initiation in Korea*. 1997 (45') video. L. Nádorfi (operaator). M. Hoppál (režissöör).
- Family of Shamans*. 1998 (54') video. Nganassani perekonna saaga. Produtsent M. Hoppál. Shaman Production.
- Memory of a Festival Nomad*. 2004. (29') video. Produtsendid M. Hoppál ja J. Tari.
- Beyond the Borders of the Mind*. 2004 (26') video. (Transs dauride šamanistlikus tervendamisriituses). Produtsent M. Hoppál.
- A Kirghiz baksi in Trance*. 2006 (29') video. (Xinjiang, Xhina) Produtsendid M. Hoppál ja D. Somfai Kara.

Asutatud sarjad, ajakirjad ja perioodilised väljaanded

- Folklór Archívum*. Budapest: MTA Néprajzi Kutatócsoport. Vol 1 (1973) – 18 (1989).
- Szemiotikai tanulmányok* (Semiotic Studies, Series of Reprints). Budapest: Nr 1 (1972) – 76 (1982).
- Előmunkálatok a magyarság néprajzához* (Preliminary Studies to the Ethnography of Hungarians). Budapest: MTA Néprajzi Kutatócsoport. Vol 1 (1977) – 10 (1982).
- Ethnologica Uralica*. Toimetaja koos Juha Pentikäineniga. Budapest-Helsinki: Akadémiai Kiadó. Vol 1 (1989) – 2 (1992) – 4 (2000).
- Bibliotheca Shamanistica*. Toimetaja 1995. aastast. Budapest: Akadémiai Kiadó and International Society for Shamanistic Research.
- Istor Books*. Publikatsioonide koordinator. Los Angeles: International Society for Trans-Oceanic Research & Budapest: Akadémiai Kiadó.
- Vallástudományi Tanulmányok* (Studies on Religion). Toimetaja 1998. aastast.
- Shaman*. Kaastoimetaja Ádám Molnár. Budapest & Szeged: International Society for Shamanistic Research Molnár & Kelemen Oriental Publishers. Vol 1 (1993) – 13 (2005)
- Bibliotheca Traditionis Europaeae*. Toimetaja 1999. aastast. Publication in English from the European Folklore Institute.
- Hungarian Heritage*. Peatoimetaja 2000–2005. Kaastoimetaja koos Eszter Csonka-Takácsiga 2005. aastast. Budapest: Európai Folklór Intézet. Vol 1 (2000) – 7 (2006).
- Encyclopedia of Uralic Mythologies*. Kaaspeatoimetajad Anna-Leena Siikala ja Vladimir Napolskikh. 2003. aastast. Budapest: Akadémiai Kiadó-Finnish Literature Society.
- Ethno-lore*. Peatoimetaja 2005. aastast. Ungari Teaduste Akadeemia Etnologia Instituudi aastaraamat.

Osalemine kutseorganisatsioonides

Ungari etnograafiliste filmide komisjoni peasekretär 1970–1975; esimees 1988–1992.

Ungari rahvameditsiini uurimise komisjoni peasekretär 1971–1975.

Ungari Teaduste Akadeemia Uurali komisjoni liige 1976–1980.

Ungari Teaduste Akadeemia semiootika uurimiskomisjoni liige 1981–1990.

Ungari Teaduste Akadeemia ungarlaste eelajaloo uurimise komisjoni liige 1985–1990.

Rahvusvahelise antropoloogia ja etnoloogia uurimise visuaalse antropoloogia komisjoni (IUAES) liige 1991–1994.

Ajakirja *Anthropology and Archeology of Eurasia* nõuandva kolleegiumi liige 1995. aastast.

Ungari usundiuurimise seltsi president 1997. aastast.

UNESCO rahvaluule ja kultuuriväärtuste kaitse komisjoni liige, 1998–1999.

Uurali mütoloogia entsüklopeedia – rahvusvaheline projekt 1993–2005. Koordinaatorid ja peatoimetajad Anna-Leena Siikala (Soome), Mihály Hoppál (Ungari) ja Vladimir Napolskih (Venemaa).

Rahvusvaheline šamanismiuuringute selts (ISSR): 1988–1990 peasekretär, 1991–1993 ISSRi presidendi kohusetäitja, 1994–1996 ISSRi kaaspresident (koos Kim Taegoniga), 1997–2007 president.

UNESCO Ungari rahvusliku komitee kultuurikomisjoni eesistuja 2002–2010.

Rahvusvahelise ungaristika seltsi asepresident 2006–2011.

Etnosemiootika

Mihály Hoppál

<http://www.folklore.ee/ri/pubte/ee/sator/sator7/>

ISBN 978-9949-490-26-4

Tartu 2012

Trükis ilmunud: Mihály Hoppál. Etnosemiootika. SATOR 7.

Tartu 2008

Tõlge: Eda Pomozi

Korrektuur: Nikolay Kuznetsov

Toimetanud: Mare Kõiva, Asta Niinemets

Küljendus: Liisa Vesik

Kujundus: Andres Kuperjanov

HTML: Diana Kahre

Originaal:

Hoppál Mihály *Etnoszemiotika*

Debrecen 1992

Sarjas Sator 2008. a ilmunud eestikeelset trükist toetas Eesti

Kultuurkapital ja Eesti Folkloori Instituut, EKM FO, SF

0030181s08

E-raamatu valmimist toetas: EKRM04-29 Eesti keele,

kultuuri ja folkloori kasutusvaldkondade laiendamise ja folkloori

tutvustamine elektroonilistel infokandjatel.

© 2012 EKM Teaduskirjastus & Eesti Folkloori Instituut

EKM FO rahvausundi ja meedia töörühm